

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS GODA LOCEKLIS IMANTS ZIEDONIS

03.05.1933.–27.02.2013.

*No privātas vēstules Imanta Ziedoņa tuviniekiem
Slokā, 2013. gada 28. februārī*

Imants Ziedonis 1982. g. aprīlī, Salacgrīvā, kāpu apstādīšanas dienā

Agra Skujiņa foto

Mīļie Ausma, Baiba, Rimant un visa Imanta saime!

Es lūdzu piedošanu Dzīvei par to, ko tā mums ir atņēmusi, bet visvairāk es tai pateicos par to, ko tā mums ir devusi — Iman-tu. Lapmežciema skolas zālē es klausījos, kā skan intonācijas no kaimiņu zvejniekciema atbraukušā dzejnieka dziedošajā balsī, kas vēstīja motociklu laika trauksmi un eļļaino dūmu aromātu. Sestdienās tā paša Lapmež-

ciema kluba zālē mēs dejojām un kopā ar „Mazās Selgas” puīšiem dziedājām meitenēm ausīs „izšķirsimies tepat saulītē”. Slokas vidusskolā, kad tuvojās izlaiduma laiks, katram krūtīs šalca gandrīz vai zvēresta vārdi „mīlestība divreiz neatnāk, mīlestība mūžā ir tik viena...”. Un mēs toreiz tā domājām, un arī šodien mēs ticam šai bībeliskajai formulai, kuras autors gan nav Ādams, bet ir Imants.

Ar „Krāsainajām pasakām” mēs izkrāsōjām savu studiju laiku, kā apmāti stāvēt rindā pie Mazās ģildes uz Imanta dzejas vakariem, kuros skanēja tautasdziesmas, pārlasītas un sakārtotas pa trim — kā rieksti čemurā, lai pēc tam dotos uz Universitātes Aulu smagus kā dzirnakmeņus klausīties simbolu, buramos un svētījamos vārdus. Imants — tievs, garš, ar iesirmu nimbu ap galvu — ietina vasaras nakts siltajā miglā, lai pēc tam mēs pulciņos izklīstu pa dzīvokļiem un, ģitārai skanot, sveces gaismā dungotu meditātīvo „kā svece deg, cik skaisti svece deg”.

Dega Imants, dega Māra (Zaļoksne), Aivars (Lasis), Indulis (Ranka), Andris (Buiķis), dega plaukstas, kad izkaptis un cirvji kapāja nātres un krūmus pie lielā ozola Ungurmuižas parkā vai pie Simtiņa birztales Neretā, bet tulznas nesāpēja, jo Imants plēsa jokus tikpat neganti, cik neganti spieda ar kāju gāzes pedāli, kad ar savu ķiršsarkano „Volgu” pa Valmieras šoseju un pēc tam cauri Jugļai ātrā braukšanā sacentās ar Rakstnieku savienības mikriņa šoferi. Toreiz mēs — daži Filoloģijas fakultātes studenti kopā ar jaunajiem dzejniekiem Māru Zālīti, Viju Beinerti, Mārtiņu

Zelmeni — atgriezāties no literātu talkas Burtniekos, bet Imants kaut vai par purna tiesu vēlējās būt pirmais. Un bija jau arī — Rīgā, Latvijā, pirmais visu vecumu sirdīs.

Kad piedzīvojumu kāre aiznesa mani uz Sahalīnu, Kamčatku, Kuriļu salām, un, dzīvojot barakās kopā ar svešiem, es alku pēc mājām, pēc savējiem, ciema veikalā atradu Imanta „Epifāniju” tulkojumu krievu izdevuma grāmatiņā. Kā vislielāko domas tīrradni to nopirku un ik vakaru pēc darba aizgūtnēm lasīju, un mana balsene, mēle, galva dunēja no latviskām domām, atsaucās Imanta frāzēm, izskanēja latviešu valodas ritmā un dzirdumā, jo šīs krieviski rakstītās rindas es taču zināju no galvas. Sirds šos vārdus dzirdēja un izrunāja latviski, un no 11 tūkstoš kilometru attāluma es sarunājos ar Imantu, kaut viņš par to uzzina tikai šodien.

Jocīgi — mēs Kultūras fondā strīdējāties par to, kas ir īstā latviskā identitāte un kāda daļa Latvijas kultūrā ir mūsu pašu, un cik tajā ir svešo, ar mīlestību pieņemto un par saviem padarīto rakstu. Mēs domājam līdzīgi, kaut katram bija savs lietu mērs. Kad Imants sacīja: „Nāc, vadi tālāk Kultūras fondu,” — es nobijos no atbildības mēroga un Imanta popularitātes, autoritātes svara, jo sapratu, ka viņa magnēts spēj pievilkt ļaužu sirdis cauri purviem un mežiem, slīkšņām un akačiem pat no trejdeviņām zemēm, taču es ar šo starojumu, kuru summēja dzimstošās Atmodas noskaņojums, nevarēšu sacensties, nespēšu tik meistarīgi atsaukties nedz vālodzes saucienam, nedz gana taurei. Būdams pilsētā un, tāpat kā mēs ikviens, palikdams tramvaju dārda un ielu smārda apdvests, Imants saglabāja puķu bērna skaidrās acis, bezgalīgo naivitāti, tajā pašā laikā savam Bigauņciema

puikas spītam uzpotējot Salaspils atomreaktorā ārdētu nākotnes redzējumu, kurā ieauda kaut ko no tibetiešu lamas dzīves ceļa filozofiskā viegluma. Šī amplitūda piemīt tikai viņam vienīgajam — kā balerinai, rotējot uz kājas pirkstgala, spēt visu redzēt ne tikai sava perimetra 360 grādos, bet arī zem kājām pamanīt gliemezi un skudru, tāpat kā saulainā dienā virs galvas skaitīt zvaigznes Strēlnieka zvaigznājā.

Kā Jūs redzat un jūtat — es nespēju lūgt piedošanu Nāvei par to, ka, būdama visredzīga un visu varoša, tā ir aizvilkusi ciet ledu puķu aizkaru Imanta acīm, jo lūgt — tas gan laikam bija vienīgais, ko mēs visi varējām darīt Imanta labā viņa mūža atvasaras gados. Un tomēr Viņa nepaklausīja. Atnāca pēkšņi un paņēma savu daļu. Par to, cik šī daļa ir liela, smaga un vērtīga, mēs domāsim visus turpmākos gadus, nožēlodami, ka mums liegta iespēja Imantu satikt, uzrunāt un pārņemt acu skatus, taču paliekot priekā par to, ka kopā ar šo lielisko, mīļo, gudro un uzticamo domubiedru esam dzīvojuši garu un svētīgu mūžu, un tieši viņš ir tas, kurš labāk par mums prata pasacīt, ko mēs jūtam, un skaidrāk par mums formulēt, ko mēs domājam.

Domāsim labas un stipras domas par Latvijas kultūru un Imanta gara pasaules lielumu, kas pieaudzējis tautas ciltskokam vienu bagātu, biezu gadskārtu, kāda raksturīga vien piepildītam mūžam un ar gandarijumu nodzīvotai dzīvei.

Vieglas Tev smiltis, Imant. Neraudiet ilgi, palicēji, jo ne jau asaru jūra var palīdzēt izmērīt zaudējuma lielumu.

Sirsnībā un līdzjutībā — Jūsu
Ojārs Spārītis